

Tomasz DOROŻYŃSKI*
Wojciech URBANIAK**

OCENA FUNKCJONOWANIA INSTYTUCJI OTOCZENIA BIZNESU W ŁÓDZKIM OBSZARZE METROPOLITALNYM NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA BEZPOŚREDNIEGO

1. Wprowadzenie

Artykuł został opracowany na podstawie wyników badania bezpośredniego. Jego głównym celem była ocena działalności instytucji otoczenia biznesu (IOB) w Łódzkim Obszarze Metropolitalnym (ŁOM). Przedmiotem badania były przede wszystkim aktywność instytucji otoczenia biznesu, ocena kondycji ekonomicznej małych i średnich przedsiębiorstw oraz czynników sprzyjających i utrudniających prowadzenie działalności gospodarczej w ŁOM.

Badanie kwestionariuszowe przeprowadzono od lipca do października 2012 r. wśród 12 instytucji, którzy prowadzą działalność w powiatach: łódzkim wschodnim, brzezińskim, pabianickim, zgierskim i w mieście Łodzi. Analiza dotyczyła sytuacji bieżącej (lata 2011–2012).

2. Instytucje otoczenia biznesu

W literaturze przedmiotu oraz w praktyce życia gospodarczego funkcjonuje wiele definicji instytucji otoczenia biznesu. Samo pojęcie posiada różne nazwy, np. instytucje wspierające, wspierające przedsiębiorców, zaplecza biznesowe-

---

* Doktor, Katedra Wymiany Międzynarodowej, Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny, Uniwersytet Łódzki.

** Doktor, Katedra Wymiany Międzynarodowej, Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny, Uniwersytet Łódzki.

go, wspomagające biznes, okołobiznesowe i inne. W artykule posługujemy się określeniem *instytucje otoczenia biznesu*.

Jeden z najobszerniejszych katalogów tych podmiotów opracowali eksperci CASE – Doradcy Sp. z o.o., w raporcie opublikowanym przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości. Wymieniono w nim jedenaście podstawowych kategorii IOB¹:

- 1) jednostki administracji rządowej i im podległe, np. Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Ośrodek Przetwarzania Informacji, Narodowe Centrum Nauki,
- 2) jednostki samorządu terytorialnego, w tym publiczne służby zatrudnienia, instytucje pomocy społecznej, zespoły obsługi inwestora, instytucje zarządzające i wdrażające programy pomocowe dla przedsiębiorców,
- 3) agencje rozwoju regionalnego i lokalnego,
- 4) zaplecze badawczo-rozwojowe, m.in. Polska Akademia Nauk, jednostki badawczo-rozwojowe (JBR), centra doskonałości, centra zaawansowanych technologii,
- 5) organizacje pracodawców i pracobiorców, np. związki zawodowe,
- 6) izby i stowarzyszenia producentów, np. izby gospodarcze, przemysłowe i handlowe,
- 7) instytucje szkoleniowe, konsultingowe i doradcze, niepubliczne instytucje rynku pracy,
- 8) szkoły wyższe (publiczne i niepubliczne),
- 9) instytucje wspierające przedsiębiorczość, m.in. inkubatory i akceleratorzy przedsiębiorczości, podmioty wspierające firmy typu *spin-off* i *spin-out*, parki przemysłowe, technologiczne, naukowo-technologiczne,
- 10) sieci wspierające przedsiębiorczość i innowacyjność, np. Krajowy System Usług, punkty konsultacyjno-doradcze, Sieć Informacji dla Biznesu, Centra Euro Info, Regionalne Centra Informacji Europejskiej, Krajowe Punkty Kontaktowe, Naczelna Organizacja Techniczna, Enterprise Europe Network, Krajowa Sieć Ośrodków Informacji Patentowej, centra transferu technologii, sieci doradcze i konsultingowe,
- 11) instytucje finansowe, np. banki, fundusze inwestycyjne, fundusze pożyczkowe, fundusze venture capital, fundusze poręczeń kredytowych.

---

¹ Por. M. Górzyński, W. Pander, P. Koć, *Tworzenie związków kooperacyjnych między MSP oraz MSP i instytucjami otoczenia biznesu*, PARP, Warszawa 2006.

Pojęcie instytucji otoczenia biznesu pojawia się również w licznych opracowaniach, związanych z unijną polityką spójności w Polsce. W Regionalnym Programie Operacyjnym dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007–2013 przyjęto, że są to instytucje non-profit, oferujące przedsiębiorcom usługi wspierania w szerokim zakresie. Pomoc może dotyczyć zagadnień związanych z tworzeniem, prowadzeniem i rozwojem przedsiębiorstwa².

Z kolei W. Burdecka w raporcie z badania przeprowadzonego na zlecenie Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości określiła IOB jako instytucje non-profit lub przeznaczające zysk na cele statutowe, zgodnie z zapisami w statucie lub równoważnym dokumencie, działające na terenie Polski. Podmioty te powinny posiadać bazę materialną, techniczną, zasoby ludzkie i kompetencyjne, niezbędne do świadczenia usług na rzecz małych i średnich przedsiębiorców³.

W rozporządzeniu ministra rozwoju regionalnego w sprawie udzielania pomocy na wzmacnianie potencjału instytucji otoczenia biznesu w ramach regionalnych programów operacyjnych przyjęto, że instytucja otoczenia biznesu to przedsiębiorca, bez względu na formę prawną, który nie działa dla zysku lub przeznaczają go na cele statutowe i prowadzi działalność służącą tworzeniu korzystnych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości. Działalność instytucji otoczenia biznesu polega w szczególności na doradztwie i szkoleniach, pomocy w transferze i komercjalizacji nowych technologii, pomocy w tworzeniu nowych przedsiębiorstw w otoczeniu instytucji naukowych i szkół wyższych, pomocy dla nowo powstałych przedsiębiorców oraz tworzeniu skupisk przedsiębiorców w ramach parków technologicznych, stref biznesu, parków przemysłowych oraz klastrów⁴.

W artykule przyjęto, że instytucje otoczenia biznesu to podmioty, które oferują przedsiębiorcom różnego rodzaju usługi wspierające prowadzenie działalności gospodarczej. Pomoc ta może być udzielana odpłatnie lub nieodpłatnie dla osób zakładających działalność gospodarczą lub dla przedsiębiorstw już funkcjonujących, w celu stymulowania ich rozwoju.

² Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007–2013, www.dolnyslask.pl, dostęp: marzec 2011.

³ W. Burdecka, *Instytucje otoczenia biznesu*, Badanie własne, PARP, Warszawa 2004.

⁴ Rozporządzenie ministra rozwoju regionalnego z dnia 20 maja 2009 r. w sprawie udzielania pomocy na wzmacnianie potencjału instytucji otoczenia biznesu w ramach regionalnych programów operacyjnych, Dz. U. nr 85, poz. 719.

3. Instytucje otoczenia biznesu a rozwój regionalny

Funkcjonowanie instytucji otoczenia biznesu jest związane z sytuacją gospodarczą w regionie. Ich działalność jest bowiem skorelowana z poziomem i dynamiką rozwoju gospodarczego.

Na obszarach o niskim poziomie rozwoju instytucje otoczenia biznesu zwykle się nie rozwijają lub też proces ten jest uzależniony od decyzji administracyjnych i finansowania zewnętrznego. Nie wynika on jednak bezpośrednio z potrzeb rynku. Relacje między instytucjami otoczenia biznesu a przedsiębiorcami są wówczas słabe i nie przynoszą wartości dodanej dla gospodarki regionu.

Istnieje również zależność przeciwna, tzn. instytucje otoczenia biznesu mają wpływ na rozwój regionu, przede wszystkim przez świadczenie różnorodnych usług na rzecz przedsiębiorców, które przyczyniają się m.in. do poprawy efektywności działalności gospodarczej, tworzenia nowych podmiotów oraz do rozwoju kapitału ludzkiego i społecznego.

Obecnie kluczową rolę w polityce regionalnej przypisuje się środowisku społeczno-kulturowemu, które jest określane jako zasoby instytucjonalne regionu powstałe w wyniku powiązań wewnątrzregionalnych. Polityka regionalna jest oparta na uterytorialnionych koncepcjach rozwoju, nakierowanych przede wszystkim na otoczenie niematerialne. Pojęcie terytorium jest, w odróżnieniu od przestrzeni fizycznej, rozumiane nie tylko jako miejsce lokalizacji działalności gospodarczej, ale również jako obszar zamieszkiwany przez społeczność posiadającą określoną specyfikę, bogactwa i zasoby oraz instytucje i podmioty połączone wzajemnie siecią powiązań i zależności. Sprawność instytucji w regionie oraz kooperacja pomiędzy nimi a przedsiębiorcami postrzegana jest jako jeden z ważniejszych czynników rozwoju jednostek terytorialnych⁵.

Kluczowa rola przypada zatem kapitałowi społecznemu, tzn. powiązaniom między aktorami lokalnymi lub regionalnymi, dyfuzji wiedzy, umiejętności i innowacji oraz procesowi uczenia się. Szczególne znaczenie przypisuje się mikro, małym i średnim przedsiębiorstwom, które potrafią elastycznie reagować na zmieniające się wymogi rynku.

Dynamicznie rozwijające się małe i średnie przedsiębiorstwa w regionie mogą być podstawowym czynnikiem jego konkurencyjności. Ponadto niezwy-

⁵ I. Pietrzyk, *Polityka regionalna Unii Europejskiej i regiony w państwach członkowskich*, PWN, Warszawa 2002, s. 16-27.

kle ważną jest jakość kapitału ludzkiego czyli poziom wykształcenia, posiadane kwalifikacje, umiejętności oraz zaplecze dydaktyczne i naukowo-badawcze. Stąd dla poziomu konkurencyjności coraz większe znaczenie posiadają instytucje otoczenia biznesu.

Wzrost znaczenia instytucji otoczenia biznesu jest również związany z rozwojem terytorialnych form organizacji produkcji, których pozytywne efekty wynikają z geograficznej koncentracji pokrewnych rodzajów działalności. Przykładem jest koncepcja skupisk przemysłowych (A. Marshall, M.E. Porter). Pokazuje ona znaczenie współpracy przedsiębiorstw, instytucji otoczenia biznesu, jednostek samorządu terytorialnego oraz instytutów badawczo-rozwojowych dla rozwoju regionalnego. Koncentracja działalności gospodarczej pozwala przedsiębiorcom na korzystanie ze wspólnej infrastruktury oraz dzięki efektowi naśladownictwa, umożliwia wdrażanie nowych rozwiązań technicznych i organizacyjnych stosowanych przez konkurentów. Terytorialne formy organizacji produkcji jako systemy wzajemnie powiązanych przedsiębiorstw, instytucji i organizacji stanowią większą wartość dla gospodarki niż suma ich elementów funkcjonujących osobno⁶.

Instytucje otoczenia biznesu mogą być ważnym elementem strategii rozwoju poszczególnych obszarów. Te regiony, które inwestują w edukację, zasoby pracy, naukę, szkolenia, podnoszenie kwalifikacji i umiejętności, kształcenie ustawiczne i badania, osiągają szybsze tempo wzrostu gospodarczego, a tym samym charakteryzują się wyższym poziomem dochodu i rozwoju.

Podsumowując, instytucje otoczenia biznesu mogą wpływać na rozwój regionów. Świadczą bowiem usługi, które sprzyjają tworzeniu i rozwojowi przedsiębiorstw. Mamy zatem do czynienia z dwukierunkową korelacją, tzn. rozwój regionu zależy od kondycji instytucji otoczenia biznesu, a instytucje otoczenia biznesu są uzależnione od poziomu i dynamiki rozwoju w regionie, co determinuje popyt na usługi okołobiznesowe.

4. Instytucje otoczenia biznesu w Łódzkim Obszarze Metropolitalnym

W Łódzkim Obszarze Metropolitalnym funkcjonują wszystkie rodzaje instytucji otoczenia biznesu. Są zlokalizowane przede wszystkim w mieście

---

⁶ Por. A. Jewtuchowicz, *Terytorium i współczesne dylematy jego rozwoju*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2005.

Łodzi. Ponadto w ŁOM prowadzi działalność wiele IOB, które mają centrale w innych regionach.

Łódzki Obszar Metropolitalny jest silnym ośrodkiem akademickim. Obecnie funkcjonuje tu blisko 30 uczelni wyższych, w tym 6 publicznych. Do wiodących należą Uniwersytet Łódzki, Politechnika Łódzka i Uniwersytet Medyczny, które razem kształcą kilkadziesiąt tysięcy studentów.

W regionie jest zlokalizowana Łódzka Specjalna Strefa Ekonomiczna. Posiada tereny inwestycyjne w kilkudziesięciu podstrefach na terenie trzech województw. Większość podstref znajduje się na obszarze województwa łódzkiego, pozostałe w Wielkopolsce i na Mazowszu. Ponadto działają parki przemysłowe, przemysłowo-technologiczne i naukowo-technologiczne.

W ŁOM funkcjonuje kilkadziesiąt izb gospodarczych, fundacji i stowarzyszeń gospodarczych, z których większość koncentruje aktywność na wspieraniu przedsiębiorczości.

Znajdują się również instytucje, które pomagają mikroprzedsiębiorcom w pierwszym okresie prowadzenia działalności gospodarczej. Są to m.in. inkubatory oraz akceleratory przedsiębiorczości, technologii i innowacji.

Ponadto działają liczne jednostki badawczo-naukowe, instytucje doradczo-szkoleniowe, punkty informacyjne i konsultacyjne, agencje rozwoju regionalnego, instytucje finansowe oraz sieci wspierające przedsiębiorczość i innowacyjność.

Zakres działania instytucji otoczenia biznesu w ŁOM oraz świadczone usługi są zróżnicowane i ukierunkowane na bardzo różne potrzeby przedsiębiorców. Większość instytucji łączy działalność non-profit ze świadczeniem usług komercyjnych. Wynika to zazwyczaj z konieczności uzupełniania środków zewnętrznych przychodami z działalności statutowej i komercyjnej.

5. Wnioski z badania bezpośredniego

Badaniem objęto przedstawicieli dwunastu instytucji otoczenia biznesu w Łódzkim Obszarze Metropolitalnym. Zastosowano celowy dobór próby oraz metodę w postaci indywidualnego wywiadu pogłębionego (eksperckiego).

Wywiady zrealizowano w okresie od lipca do października 2012 r. z wykorzystaniem kwestionariusza, który składał się z metryczki oraz z 21 pytań merytorycznych. W instrumencie badawczym dominowały pytania otwarte,

ze względu na cel – uzyskanie opinii przedstawicieli IOB na temat sposobów wspierania małych i średnich przedsiębiorców w ŁOM.

Wszystkie badane instytucje miały siedziby w Łodzi. Wynika to faktu, że w stolicy województwa znajduje się największa ich liczba. W próbie badawczej znalazły się podmioty reprezentujące różne kategorie instytucji otoczenia biznesu (tablica 1.).

TABLICA 1. *Badane kategorie instytucji otoczenia biznesu*

Kategoria	Liczba instytucji
Inkubatory przedsiębiorczości	3
Fundacje i agencje rozwoju	2
Jednostki samorządu terytorialnego	2
Instytucje szkoleniowe, doradcze, konsultingowe	2
Parki technologiczne	1
Specjalne strefy ekonomiczne	1
Izby i stowarzyszenia przedsiębiorstw	1
Razem	12

Źródło: badanie własne.

Ze względu na zasięg działania, badane IOB można podzielić na trzy grupy:

- 1) prowadzące działalność w skali lokalnej i regionalnej (Łódź, ŁOM i województwo łódzkie) – pięć instytucji,
- 2) działające w skali całego kraju – trzy instytucje,
- 3) prowadzące działalność w skali ponadnarodowej – cztery instytucje.

Warto jednak podkreślić, że zdecydowana większość respondentów wspierała przedsiębiorców zlokalizowanych w mieście Łodzi. Stanowią oni zazwyczaj od 65 do 90% wszystkich klientów badanych IOB. Drugą największą grupą odbiorców były firmy prowadzące działalność w pozostałych czterech powiatach ŁOM.

Poszczególne IOB różniły się skalą i zakresem działań wspierających biznes. Osiem z nich można zaliczyć do podmiotów małych, ponieważ ich zatrudnienie nie przekraczało 10 osób. Pozostałe cztery to instytucje średnie, które zatrudniały od 30 do 70 pracowników.

Najważniejsze znaczenie w ich ofercie posiadało doradztwo, szkolenia, działania informacyjno-promocyjne oraz pomoc przy zakładaniu działalności gospodarczej. Cztery instytucje świadczyły niemal wszystkie wskazane po-

niżej usługi. Prawie połowa badanych określiła się jako podmioty wyłącznie szkoleniowo – doradcze. Pozostałe prowadziły działalność w sposób zróżnicowany, oferując m.in. opiekę inwestycyjną, wsparcie finansowe w ramach programów pomocy publicznej, organizację targów i misji gospodarczych oraz wizyt lokalizacyjnych (tablica 2).

TABLICA 2. Rodzaje działalności prowadzonych przez badane instytucje otoczenia biznesu

Rodzaj prowadzonej działalności	Liczba wskazań*
Doradztwo	10
Szkolenia	10
Informacja i promocja	9
Wsparcie przy założeniu działalności gospodarczej	9
Opieka inwestycyjna i poinwestycyjna	6
Wsparcie finansowe	5
Organizacja targów i misji	5
Organizacja wizyt lokalizacyjnych	4
Obsługa eksporterów	1
Zarządzanie nieruchomością	1

* Każda instytucja mogła zaznaczyć więcej niż jedną formę działalności

Źródło: badanie własne.

Dla ponad 80% respondentów wspieranie małych i średnich firm było podstawą działalności lub jedną z najważniejszych dziedzin aktywności. Dla pozostałych było to istotne, ale inne obszary były ważniejsze. Oferta badanych instytucji otoczenia biznesu była skierowana przede wszystkim do mikro i małych przedsiębiorców. Wszyscy ankietowani posiadali co najmniej jedną usługę adresowaną do tej grupy odbiorców. Nieliczne podmioty wspierały również większe przedsiębiorstwa.

Ze względu na zakres i charakter działalności instytucji otoczenia biznesu liczba ich klientów jest raczej stała w ciągu roku i nie podlega znaczącym wahaniom sezonowym. Jedynie dwóch respondentów zwróciło uwagę na okresowe spadki zainteresowania ofertą IOB w okresie wakacyjnym.

Szczegółowa oferta IOB była niezwykle zróżnicowana. Szkolenia i doradztwo obejmowało różnorodne zagadnienia związane m.in. z finansowaniem zewnętrzną działalnością gospodarczej, zarządzaniem, ochroną praw wła-

sności intelektualnej, zakładaniem firmy, promocją, rachunkowością, BHP, podatkami i biznesplanem.

Bogata była również oferta związana z preferencyjnymi formami finansowania rozpoczęcia i rozwoju działalności gospodarczej, np. pożyczki, gwarancje, poręczenia, inkubacja przedsiębiorczości.

Połowa respondentów posiadała ofertę związaną z przyciąganiem podmiotów BIZ. Były to przede wszystkim usługi informacyjno-doradcze oraz organizowanie różnych form współpracy międzynarodowej i kojarzenia partnerów handlowych, np. poprzez sieci biznesowe (Enterprise Europe Network).

Największym zainteresowaniem przedsiębiorców niezmiennie cieszą się:

- 1) szkolenia na temat zakładania działalności gospodarczej oraz e-biznesu,
- 2) wsparcie informacyjno-doradcze dla eksporterów,
- 3) organizowanie wizyt lokalizacyjnych,
- 4) wynajem powierzchni w inkubatorze,
- 5) programy wsparcia bezzwrotnego (fundusze unijne)
- 6) preferencyjne pożyczki i gwarancje,
- 7) doradztwo w zakresie prawa gospodarczego.

Respondenci podkreślali, że pomimo bogatej oferty często nie są w stanie sprostać oczekiwaniom przedsiębiorców. Nie wynika to jednak z ich ograniczeń organizacyjnych, ale z ogólnych przepisów prawa, procedur i regulaminów związanych z uzyskaniem określonej formy wsparcia, np. w ramach programów współfinansowanych ze środków UE.

Warto podkreślić, że żadna z ankietowanych instytucji nie świadczyła usług dla firm w całości na zasadach komercyjnych. W czterech przypadkach były to działania non-profit, w pozostałych częściowo komercyjne (od 15 do 75%). Wymagały zatem pozyskiwania dodatkowych źródeł finansowania. Najczęściej IOB uzupełniały portfel przychodów środkami unijnymi z Regionalnego Programu Operacyjnego, PO Kapitał Ludzki, PO Innowacyjna Gospodarka oraz z Inicjatywy JEREMIE. Są to programy współfinansowane z EFRR i z EFS oraz ze środków budżetu państwa. Ponadto IOB z powodzeniem aplikowały o granty Komisji Europejskiej w ramach programów międzynarodowych, np. Erasmus, Grundtvig, Leonardo da Vinci, CIP (*Competitiveness and Innovation Framework Programme*).

Niektórzy oprócz środków własnych pochodzących z innych rodzajów działalności, korzystali także z dotacji jednostek samorządu terytorialnego,

Ministerstwa Spraw Zagranicznych oraz z innych jednostek sektora finansów publicznych.

W tym miejscu warto dodać, że osiem z dwunastu badanych instytucji aktywnie współpracowało z jednostkami samorządu terytorialnego w Łodzi i w regionie, przede wszystkim z Urzędem Marszałkowskim oraz z Urzędem Miasta Łodzi. Współpraca ta polegała przede wszystkim na wspólnych badaniach, konferencjach, seminariach, wyjazdach studyjnych oraz działaniach promocyjnych. Ponadto dla beneficjentów środków unijnych samorząd województwa pełnił rolę instytucji zarządzających i pośredniczących. IOB pozytywnie oceniły jakość tej współpracy, przyznając administracji samorządowej w regionie średnią ocenę 4,6 (w skali od 1 do 5).

Należy podkreślić, że w większości IOB blisko połowa klientów ponownie korzysta z ich usług. Może to świadczyć o profesjonalizmie i satysfakcji z uzyskanego wcześniej wsparcia. Nie dotyczy to oczywiście podmiotów, które z założenia mogą tylko raz pomóc danej firmie, np. inkubatory przedsiębiorczości.

Wśród głównych motywów podjęcia przez przedsiębiorców współpracy z IOB wymieniano preferencyjność pomocy, wysoką jakość obsługi, rzetelność informacji, atrakcyjne ceny usług (w ramach oferty komercyjnej), innowacyjność oferowanych produktów biznesowych oraz niemożność skorzystania z niektórych programów bez pośrednictwa IOB. Należy jednak pamiętać, że jest to „samoocena” przedstawicieli IOB i dla rzetelności obrazu powinna zostać skonfrontowana z opiniami przedsiębiorców⁷.

Intensywna i wieloletnia współpraca instytucji otoczenia biznesu z przedsiębiorcami pozwoliła im ocenić kondycję finansową oraz główne problemy firm funkcjonujących w ŁOM. Zdaniem zdecydowanej większości respondentów sytuacja finansowa małych i średnich przedsiębiorstw na koniec 2011 r. była średnia (ocena 3 w skali 1–5). Jedynie jeden ankietowany przyznał ocenę wyższą (4). Pomimo nienajgorszej oceny finansów przedsiębiorstw, przedstawiciele IOB dostrzegli wiele słabych stron podmiotów gospodarczych z ŁOM.

Z badania wynika, że największe problemy małych i średnich przedsiębiorstw to brak kapitału oraz trudności z utrzymaniem płynności finansowej (75%). Ponadto firmy charakteryzuje niski poziom innowacyjności (50%)

⁷ Por. T. Dorożyński, W. Urbaniak, *Ocena funkcjonowania małych i średnich przedsiębiorstw w Łódzkim Obszarze Metropolitalnym na podstawie wyników badania bezpośredniego*, Studia Prawno-Ekonomiczne, t. 87, 2013, Łódzkie Towarzystwo Naukowe.

oraz złe zarządzanie (25%). Niektórzy respondenci wśród słabych stron przedsiębiorstw wymienili również niskie kwalifikacje i umiejętności kadry zarządzającej oraz pracowników.

Instytucje otoczenia biznesu biorące udział w wywiadach bezpośrednich należały do najbardziej doświadczonych podmiotów w ŁOM w zakresie współpracy i wspierania przedsiębiorców. W związku z tym poproszone zostały o wskazanie najważniejszych barier w prowadzeniu działalności gospodarczej przez małe i średnie przedsiębiorstwa.

Wśród barier prawno-proceduralnych szczególnie uciążliwych dla przedsiębiorców, przedstawiciele IOB najczęściej zwracali uwagę na niejednoznaczność przepisów, problemy z ich interpretacją, zbyt długie procedury związane z uruchomieniem inwestycji, brak miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, niewystarczającą ofertę dotacji bezpośrednich dla mikroprzedsiębiorców oraz na skomplikowane procedury rozliczania programów unijnych. Niektórzy zwracali także uwagę na sprawy bardziej szczegółowe związane np. z utrudnieniami w otrzymaniu niektórych certyfikatów eksportowych oraz na ograniczenia wynikające z prawa podatkowego i prawa pracy.

Ankietowani krytycznie ocenili sytuację na lokalnym rynku pracy. Podkreślali przede wszystkim niedopasowanie podaży do popytu na pracę, nieatrakcyjną ofertę szkół zawodowych, brak specjalistów i techników niższego szczebla, niechęć pracowników z długoletnim stażem do podnoszenia kwalifikacji, niewystarczającą wiedzę i umiejętności praktyczne absolwentów szkół wyższych oraz ich słabe kompetencje interpersonalne. Zwracano również uwagę na nieznaną języków obcych oraz na brak dobrych specjalistów w zakresie umiędzynarodowienia działalności gospodarczej. Część respondentów uważała jednak, że rynek pracy w ŁOM jest niezwykle atrakcyjny i stanowi jeden z głównych powodów lokalizacji inwestycji krajowych i zagranicznych.

Przedstawiciele IOB zwrócili również uwagę na inne problemy, które sygnalizowali im przedsiębiorcy. Są to m.in. brak wdrożenia projektu „jedno okienko”, ograniczenie liczby dotacji bezpośrednich i częściowe zastąpienie ich programami zwrotnymi, ograniczenia w dostępie do szybkiego Internetu, w szczególności w powiatach sąsiadujących z Łodzią oraz trudności w pozyskaniu kapitału w pierwszym okresie po założeniu firmy. Niektórzy respondenci zwracali jednak uwagę na roszczeniową postawę wielu przedsiębiorców i problemy wynikające z ich wygórowanych oczekiwań oraz braku przygotowania merytorycznego do projektów.

Respondenci uważali również, że stan infrastruktury transportowej w regionie może budzić pewne zastrzeżenia. Przy ogólnej ocenie średniej, podkreślali w szczególności niedostatki w zakresie połączeń lotniczych, transportu towarowego (cargo) oraz braku możliwości szybkiego i komfortowego przemieszczania się z Łodzi do innych dużych miast w Polsce. Znacznie lepiej oceniono stan infrastruktury społecznej. Zdaniem większości rozmówców nie ma on negatywnego wpływu na podejmowanie i kontynuowanie działalności gospodarczej w ŁOM. Zwrócono jednak uwagę na konieczność zwiększenia liczby miejsc w placówkach przedszkolnych, co pozwoli wielu osobom łączyć pracę z obowiązkami rodzinnymi.

6. Podsumowanie

Badane instytucje koncentrują działalność na wspieraniu mikro i małych podmiotów gospodarczych. Prowadzą różne rodzaje działalności, najważniejszymi są: doradztwo, szkolenia, działalność informacyjno-promocyjna i wsparcie przy uruchamianiu działalności gospodarczej. IOB dążąc do zaspokajania różnych potrzeb podmiotów gospodarczych przedstawiają im bardzo bogatą ofertę wsparcia, mimo to nie zawsze są w stanie spełnić oczekiwania przedsiębiorców.

Żadna z badanych instytucji nie świadczy usług w pełni w sposób komercyjny, a niektóre świadczone są na zasadach non – profit. Środki na działalność IOB uzyskują głównie z dotacji jednostek samorządu terytorialnego i jednostek sektora finansów publicznych. Źródłem finansowania są też dochody uzyskiwane z innych rodzajów działalności oraz środki z programów Unii Europejskiej.

Ocena sytuacji przedsiębiorstw, dokonana przez IOB jest w dużym stopniu zbieżna z wynikami badania małych i średnich firm, prezentowanego w rozdziale czwartym. Instytucje dobrze znają problemy z którymi borykają się mniejsze podmioty gospodarcze.

Zdaniem IOB przedsiębiorcy dobrze oceniają współpracę z nimi. Pogląd ten jest zgodny z opiniami przedsiębiorstw przedstawionymi w rozdziale czwartym. Instytucje podkreślały, że znaczna część firm korzysta z ich usług wielokrotnie. Z badania przedsiębiorstw wynika jednak, że zasięg pomocy udzielanej przez IOB jest dość ograniczony. Udzielana jest wprawdzie znacznej liczbie podmiotów gospodarczych, ale w większości przypadków wsparcie

jest niewielkie i zdaniem przedsiębiorstw, nie ma większego wpływu na ich sytuację. W opinii instytucji oczekiwania firm co do pomocy są często zbyt duże i nie uwzględniają ograniczeń w środkach i możliwościach, którymi one dysponują. Realny wpływ współpracy z IOB na wyniki działalności odczuwają jedynie nieduża część podmiotów gospodarczych.

Bibliografia

- Burdecka W.**, *Instytucje otoczenia biznesu*, Badanie własne, PARP, Warszawa 2004.
- Górczyński M., Pander W., Koć P.**, *Tworzenie związków kooperacyjnych między MSP oraz MSP i instytucjami otoczenia biznesu*, PARP, Warszawa 2006.
- Jewtuchowicz A.**, *Terytorium i współczesne dylematy jego rozwoju*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2005.
- Markowski T.**, *Teoretyczne podstawy rozwoju lokalnego i regionalnego*, [w:] *Gospodarka regionalna i lokalna*, red. Z. Strzelecki, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008.
- Pietrzyk I.**, *Polityka regionalna Unii Europejskiej i regiony w państwach członkowskich*, PWN, Warszawa 2002.
- Pietrzyk I.**, *Globalizacja, integracja europejska a rozwój regionalny*, [w:] *Wiedza, innowacyjność, przedsiębiorczość a rozwój regionów*, red. A. Jewtuchowicz, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2004.
- Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007–2013.
- Rozporządzenie ministra rozwoju regionalnego z dnia 20 maja 2009 r. w sprawie udzielania pomocy na wzmacnianie potencjału instytucji otoczenia biznesu w ramach regionalnych programów operacyjnych, Dz.U. nr 85, poz. 719.

Tomasz DOROŻYŃSKI

Wojciech URBANIAK

EVALUATION OF BUSINESS ENVIRONMENT INSTITUTIONS' ACTIVITIES IN THE LODZ METROPOLITAN AREA IN THE LIGHT OF A DIRECT STUDY

(Summary)

The paper was drafted on the basis of results of a research study. The interviews were conducted with the 12 representatives of business environment institutions based in Lodz Metropolitan Area from July to October 2012. The purpose of this part of the study was to evaluate activities of business environment institutions aimed at supporting entrepreneurs in the Lodz Metropolitan Area.